

EKOLOGICKÁ TRANSFORMACE

„Jsme (ještě stále) připraveni?“

BAROMETR EKOLOGICKÉ TRANSFORMACE – VYDÁNÍ 2024

ČESKÁ REPUBLIKA

ELABE

PROČ BAROMETR EKOLOGICKÉ TRANSFORMACE

Debata o ekologii vstoupila do nové fáze, v níž je snaha vycházet ze společného základu. Jestliže o rizicích pro planetu a celé lidstvo panuje shoda, o řešeních, jak dopad lidské činnosti snížit, se stále málo diskutuje a rozdělují společnost.

Zprávy IPCC, klimatické strategie, Nová zelená dohoda, COP: návrhů, jak bojovat proti změně klimatu, úbytku biologické rozmanitosti a znečištění, je mnoho. Zatímco polovina obyvatel naší planety půjde v roce 2024 k volebním urnám, všude zazníávají hlasy volající po zásadním zpomalení ekologické tranzice a její odpůrci se šikují pod novým heslem ekologické pauzy. Přijetí ekologických řešení a jejich nasazení ve velkém měřítku však vyvolává zásadní otázku: Jsou změny potřebné k vedení „bitvy století“ sociálně, ekonomicky a kulturně přijatelné pro lidská společenství?

Tato otázka je jádrem průzkumu Barometr ekologické transformace, který byl proveden na vzorku představujícím více než polovinu světové populace na pěti kontinentech.

Cílem barometru je konkretizovat veřejnou diskusi do podoby práce na řešeních a pochopit překážky anebo naopak páky, které ovlivňují obecnou přijatelnost transformace.

Tři tematické oblasti

Dekarbonizace

Dekontaminace

Regenerace zdrojů

Nový úhel pohledu:

přijatelnost ekologických řešení a atraktivita tranzice

Jaké jsou psychologické, ekonomické nebo kulturní překážky ekologických řešení?

Co bude stát ekologická transformace a jaké budou naopak náklady pasivity?

Proč jsme ochotni nést či přijmout náklady na ekologickou transformaci? Jaké cíle a přínosy mluví ve prospěch ekologické tranzice?

Výběr cílových zemí

Průzkum provedený ve **26 zemích na 5 kontinentech**, kterého se zúčastnilo více než **29 500 osob (1 000–2 000 v každé zemi)**. **V České republice** se zapojilo **1 000 osob**. **Země byly vybrány** s ohledem na **demografickou váhu, váhu z hlediska emisí skleníkových plynů a s cílem zajistit různorodost politicko- a kulturně-ekologické historie**. Celkově tyto země představují téměř **60 % světové populace, 67 % celosvětových emisí skleníkových plynů a 77 % světového HDP**. **Podrobnosti najdete na další straně**

Metoda sběru a data z terénního výzkumu

Průzkum provedený online od **17. října do 6. prosince 2023**. V České republice průzkum proběhl ve dnech **16. až 27. listopadu 2023**.

Reprezentativnost vzorku

V každé z **26 zemí** byl vybrán **reprezentativní vzorek obyvatel starších 18 let**. Reprezentativnost byla zajištěna podle **metody kvótního výběru**, která byla použita pro následující proměnné: **pohlaví, věk, socioprofesionální kategorie nebo příjem (v závislosti na zemi), kategorie aglomerace a region bydliště**.

Výsledky „Světové mínění“ a „Mínění v EU“

Při získávání **výsledků „světového mínění“** byla **upřednostněna ekvivalence mezi zeměmi** (každá země se počítá za 1, bez vážení podle počtu obyvatel). K tomuto rozhodnutí vedla snaha zajistit zastoupení rozmanitých zemí a zabránit tomu, aby „světové mínění“ bylo pouhým průměrem výsledků nejlidnatějších zemí (zejména Číny a Indie). Stejný princip se uplatnil i u **výsledků „mínění v EU“**.

„Světové mínění“ je označeno symbolem zeměkoule a mínění v členských státech EU její vlajkou .

Frekvence barometru

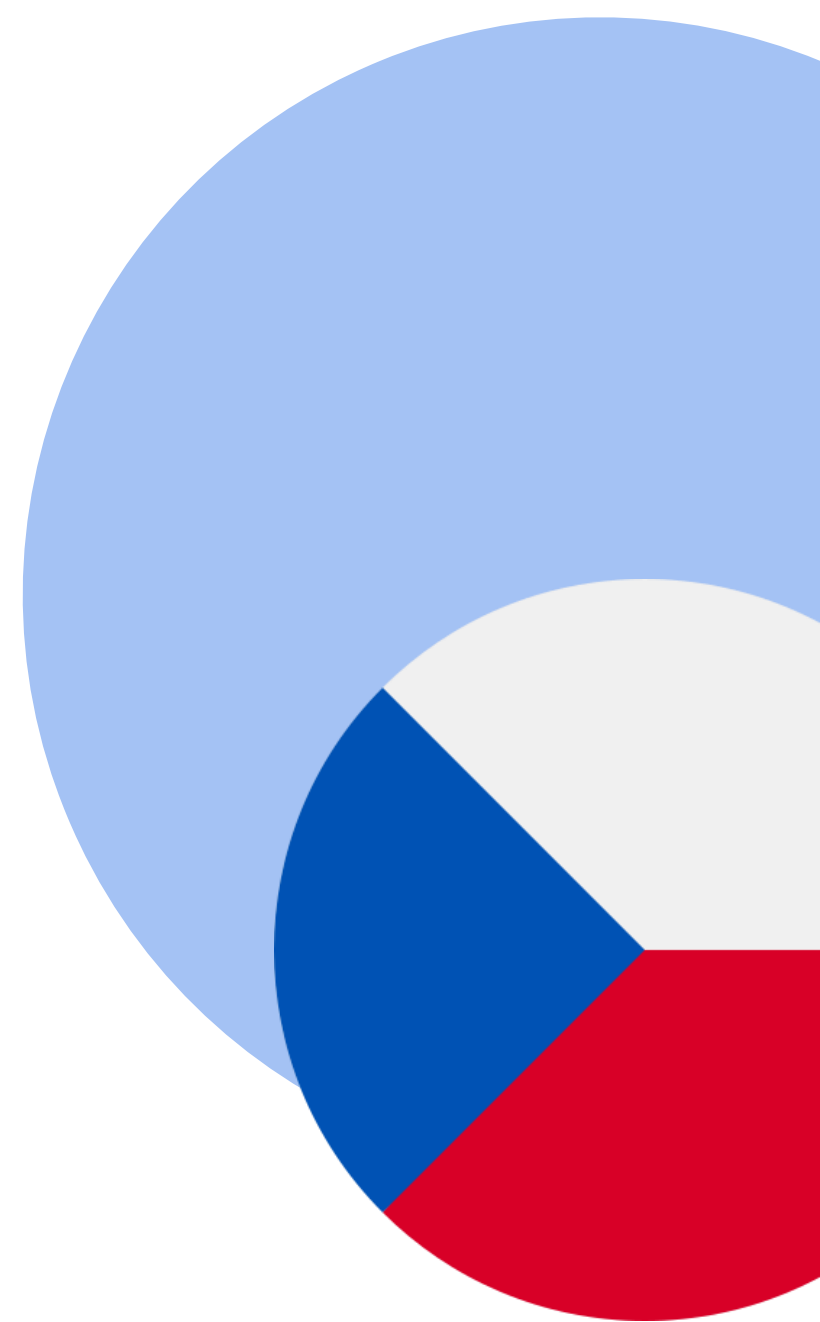
Každých 18 měsíců. Aktuální vydání je **druhé v pořadí**. Otázky, které jsou v obou vydáních shodné a u nichž byl zjištěn významný posun (+/- 3 pb), jsou označeny -3 +3

Celosvětový průzkum

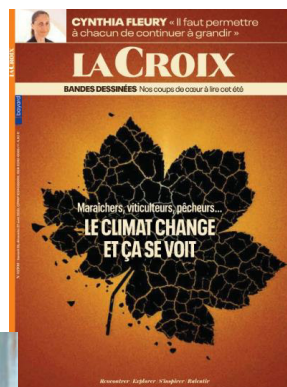
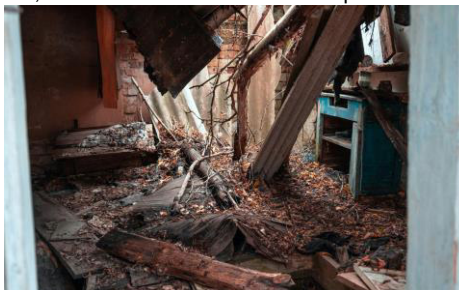
				Počet respondentů	Podíl na světové populaci	Podíl na globálních emisích skleníkových plynů	Podíl na globálním HDP
CELKEM				29 500	59,2 %	67,0 %	77,0 %
AFRIKA							
1		CIV	Pobřeží slonoviny	1 000	0,4 %	0,1 %	0,1 %
2		MAR	Maroko	1 500	0,5 %	0,2 %	0,1 %
3		NGA	Nigérie	1 000	2,8 %	0,8 %	0,4 %
AMERIKA							
4		BRA	Brazílie	1 000	2,7 %	2,4 %	2,0 %
5		CHL	Chile	1 000	0,2 %	0,3 %	0,3 %
6		COL	Kolumbie	1 000	0,6 %	0,4 %	0,3 %
7		USA	USA	2 000	4,2 %	11,2 %	25,8 %
8		MEX	Mexiko	1 000	1,6 %	1,5 %	1,7 %
VÝCHODNÍ ASIE							
9		CHN	Čína	1 000	17,6 %	29,2 %	16,9 %
10		IND	Indie	1 000	17,8 %	7,3 %	3,6 %
11		IDN	Indonésie	1 000	3,4 %	2,3 %	1,4 %
12		JPN	Japonsko	1 000	1,5 %	2,2 %	4,0 %
EVROPA							
13		DEU	Německo 🇩🇪	1 000	1,0 %	1,5 %	4,2 %
14		BEL	Belgie 🇧🇪	1 000	0,1 %	0,2 %	0,6 %
15		ESP	Španělsko 🇪🇸	1 000	0,6 %	0,6 %	1,5 %
16		FRA	Francie 🇫🇷	1 000	0,8 %	0,8 %	2,9 %
17		NOR	Norsko 🇳🇴	1 000	0,1 %	0,1 %	0,5 %
18		HUN	Maďarsko 🇭🇺	1 000	0,1 %	0,1 %	0,2 %
19		ITA	Itálie 🇮🇹	1 000	0,7 %	0,7 %	2,1 %
20		NDL	Nizozemsko 🇳🇱	1 000	0,2 %	0,3 %	1,0 %
21		POL	Polsko 🇵🇱	1 000	0,5 %	0,7 %	0,8 %
22		CZE	Česká republika 🇨🇪	1 000	0,1 %	0,2 %	0,3 %
23		GBR	Spojené království	2 000	0,8 %	0,8 %	3,2 %
BLÍZKÝ VÝCHOD							
24		SAU	Saúdská Arábie	1 150	0,5 %	1,5 %	1,0 %
25		SAE	Spoj. arabské emiráty	1 500	0,1 %	0,5 %	0,5 %
OCEÁNIE							
26		AUS	Austrálie	1 000	0,3 %	1,1 %	1,6 %

**Ekologie:
Ještě,
nebo už dost?**

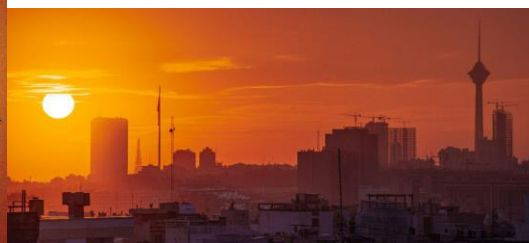

Planeta hoří, člověk trpí: kolaps je tu

Od listopadu 2023 postihly **desítky obcí v severofrancouzských departmentech Nord a Pas de Calais opakované záplavy**, v jejichž důsledku došlo k výpadkům elektřiny, evakuacím, omezení ve spotřebě vody. Půda byla saturovaná a vodní toky se vylily z břehů, což vedlo k zaplavení zemědělských ploch. Voda ustupovala jen pomalu, což komplikovalo jak návrat do normálního režimu, tak výsev či výsadbu dalších plodin na zemědělských plochách. **Očekává se, že oteplování klimatu povede ke zvýšeným srážkám**, a proto hrozí, že se takovéto situace budou opakovat.

Írán se v srpnu 2023 stal prvním státem, kde se vše zastavilo kvůli extrémnímu horku, místy přes 50 °C. Úřady vyhlásily dva dny volna a uzavřely úřady, banky a některé společnosti. Kvůli vlně veder **ošetřila zdravotnická zařízení třikrát více pacientů**.

Oborníci z evropského programu Copernicus označili rok **2023 za nejteplejší v historii měření**. Roční průměrná globální teplota činila 14,98 °C s naměřenými extrémními hodnotami např. 53°C v Údolí smrti či 38 °C v Argentině uprostřed zimy.

Tímto tempem by se počasí např. v Paříži mohlo do roku 2050 podobat třeba podmínkám typickým pro Sevilu či Canberru, s dlouhými obdobími horka a maximy přesahujícími 50 °C.

Naše planeta právě prošla obdobím globálního varu, nejteplejším zaznamenaným létem. Klimatický kolaps začal.

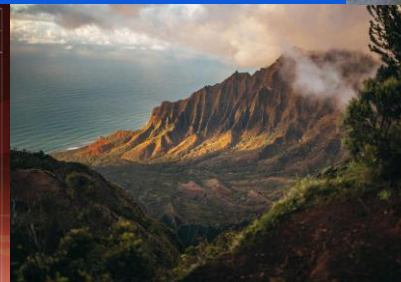
António Guterres, generální tajemník OSN

Francouzská obec Rumilly (Haute-Savoie) je **jednou ze 17 000 evropských lokalit znečištěných věčnými chemikáliemi**. Muselo v ní být přerušeno zásobování vodou a v krvi některých obyvatel byly zjištěny vysoké koncentrace PFOA. V prosinci 2023 zařadila Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny PFOA do kategorie „karcinogen pro člověka“.

EPIC, Institut pro energetickou politiku při Chicagské univerzitě, označil **znečištění ovzduší jemnými prachovými částicemi z provozu motorových vozidel, průmyslu a požárů za „největší vnější hrozbu pro veřejné zdraví“**.

V Novém Dillí (Indie), jednom z nejznečištěnějších měst světa, **zkracuje znečištění ovzduší střední délku života obyvatel o celých 12 let**.

V srpnu 2023 zasáhly havajský ostrov **Maui rozsáhlé požáry**. Město Lahaina prakticky celé shořelo. Požár si vyžádal 100 obětí a 30 nezvěstných. Jednalo se o **jeden z nejničivějších požárů v USA** z hlediska ztrát na životech. Náklady na obnovu odhadují úřady na 5,5 mld. dolarů.

Od začátku února **zažívá Chile „největší klimatickou tragédii za posledních deset let“**, jak řekl prezident Gabriel Boric. Zemi postihly katastrofální požáry, jejichž šíření kromě období intenzivního sucha zhoršovaly extrémní teploty a silný vítr. Klimatické podmínky zhoršuje přirozený fenomén El Niño (přispívá ke zvyšování teploty oceánů a ovzduší). Shořelo přes 43 000 ha lesů, požáry zničily miliony obydlí a vyžádaly si 122 obětí na životech.

Podle vědce Raula R. Cordera „**může změna teploty v tropickém Tichém oceánu o pár stupňů rozhodnout o tom, jestli nastane relativně klidné období lesních požárů, nebo všeobecná katastrofa**“.

Zdraví a kvalita života, to jsou první oběti ekologické a klimatické nejistoty na české frontě

Na celém světě stále častěji zaznamenáváme rekordní teploty a extrémní klimatické jevy, které berou životy a poškozují zdraví a majetek. Historicky nejohroženější státy (nízký HDP, nedostatečný přístup k základním službám, jako je pitná voda atd.) a rozvinuté země, které – chráněné svým ekonomickým rozvojem a infrastrukturou – měly dlouhou dobu pocit „bezpečí“, nyní spojuje stejný ekologický strach.

62 % obyvatel ČR má pocit zranitelnosti a ohrožení riziky souvisejícími s klimatickou změnou nebo znečištěním. Podobně jako ve většině zemí světa mají pocit větší zranitelnosti a ohrožení ženy a mladí lidé, ať už se jedná o hrozby pro zdraví nebo majetek.

Pocit ekologické a klimatické nejistoty v Česku je 7 pb pod průměrem EU (69 %), 3 pb pod průměrem světovým (65 %) a patří mezi nejnižší – v EU je na druhé nejnižší úrovni po Nizozemsku a daleko za jižní Evropou a částmi Evropy východní (Maďarsko a Polsko), které vykazují více než 70 %. Je srovnatelná s úrovněmi zaznamenanými v Německu, SAE, Nigérii, Pobřeží slonoviny a Číně.

Mezi regiony světa s nejvyššími úrovněmi pocitu ohrožení a zranitelnosti patří Jižní Amerika, Asie a jižní a východní Evropa (více než 66 % až 82 % v Brazílii).

63 % má pocit zranitelnosti a ohrožení zhoršením kvality života

68 %
71 %

60 % má pocit zranitelnosti a ohrožení zdravotními riziky

64 %
65 %

69 % 68 % -3 71 % -3 75 % -4 **Čím dál horší životní podmínky**

68 % 70 % -4 74 % -3 **Zhoršení ekosystému, biodiverzity**

66 % 67 % -4 74 % **Migrační vlny**

66 % 68 % 71 % **Vyčerpání a nedostatek zdrojů**

56 % 64 % 63 % **Nedostatek potravin/nekvalitní potraviny**

55 % -5 66 % 69 % **Majetkové škody způsobené přírodními katastrofami**

61 % 68 % 70 % **Šíření infekčních nemocí**

60 % 58 % 58 % **Problémy v oblasti duševního zdraví**

64 % (+9 pb oproti 55 % mužů)
67 % 18–35 let (+20 oproti 47 % 56+ let)

59 % 66 % 68 % **Onemocnění kvůli znečištění prostředí**

59 % 64 % 66 % **Horší zdraví kvůli nižší výživové kvalitě potravin**

Otázka: Když přemýšlíte o rizicích souvisejících s klimatickou změnou a znečištěním vody, ovzduší a půdy, máte pocit ..., že se vás osobně dotýkají, máte pocit zranitelnosti? Máte pocit, že je těmto rizikům vystavena vaše země? Že je zranitelná?

69 % obyvatel ČR je přesvědčeno, že ke klimatické změně skutečně dochází a že její hlavní příčinou je lidská činnost.

Tváří v tvář „klimatické a ekologické zdi“ si je 90 % Čechů jisto, že klimatická změna právě probíhá.

21 % z nich ale stále ještě pochybuje o jejím antropogenním původu: 14 % (+4) podporuje teorii výsostně přírodního vlivu, zatímco 7 % (+1) tvrdí, že příčinu není možné určit.

Podíl klimatických skeptiků v ČR, která v roce 2022 (1. vydání Barometru) již tak patřila mezi několik málo zemí s více než čtvrtinou „odmítačů“, se za 18 měsíců zvýšil (+5), a to především mezi voliči konzervativních stran.

Česká republika následuje světový trend pozorovaný v polovině zemí zahrnutých do průzkumu. Skeptikové získali podíl mezi chudšími domácnostmi a voliči konzervativních a pravicových stran ve východní Evropě (+10 v Polsku), Africe (+8 v Pobřeží slonoviny), Spojeném království (+5) a Austrálii (+6).

Ve 13 z 26 zemí je nyní 26 až 43 % obyvatel, kteří zpochybňují, že za globální oteplování může člověk či že k němu vůbec dochází.

90 %

89 %

91 %

si je jisto, že
**KLIMATICKÁ ZMĚNA
PŘÁVĚ PROBÍHÁ**

♀ 94 % (+9 pb oproti 85 % mužů)

69 %

73 %

-2

75 %

-3

si myslí, že **NARUŠENÍ KLIMATU** je
antropogenního původu

♀ 77 % (+17 pb oproti 60 % mužů)

14 %

9 %

+2

8 %

to považuje za **přírodní fenomén**

♂ 22 % 55+ let (+12 oproti 10 % 18–35 let)

7 %

7 %

+1

8 %

je přesvědčeno, že to nemůžeme vědět

10 %

11 %

9 %

říká, že se neděje nic zvláštního

♂ 15 % (+17 oproti 23 % žen)

31 %

klimatičtí skeptici

+5

27 %

+2

25 %

+3

40 % (+17 pb oproti 23 % žen)

45 % 55+ let (+18 oproti 27 % 18–35 let)

Volba prezidenta 2023

59 % **Bašta** (SPD – krajně pravicová strana)

Otázka: Máte osobně pocit, že na naší planetě právě probíhá klimatická změna?

Pokušení propadnout ekologickému fatalismu

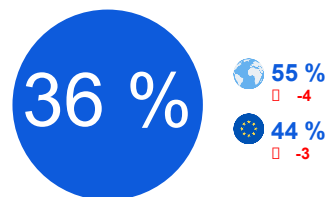

Již v roce 2022 v České republice, podobně jako ve střední Evropě (v Německu, Maďarsku), Nizozemsku, Belgii, Francii a Japonsku převládaly pochybnosti a rezignace.

O 18 měsíců později, zatímco je svět zase o krok blíže k dvoustupňovému nárůstu globální teploty, **63 % obyvatel ČR se stále spíše počítá mezi pesimisty** (53 % zpochybňuje naši schopnost zmírnit klimatickou změnu a znečištění, což je o 18 pb více, než je světový průměr, a o 8 pb více oproti EU; 10 % je přesvědčených, že je už příliš pozdě).

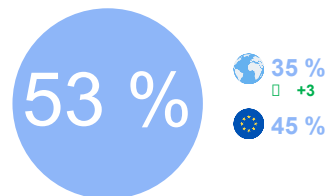
Optimismus a odhodlání zcela zřetelně převládá v Asii (kromě Japonska), Africe a Jižní Americe (> 60 %), ale **pokušení propadnout fatalismu roste na všech kontinentech. Rezignace je častá zejména mezi nejnižšími příjmovými skupinami** v Asii, Africe, Jižní Americe a střední Evropě (+15 až +20 pb u pochybujících za 18 měsíců).

Otázka: Myslíte si, že budoucnost máme stále ve svých rukách, že stále ještě můžeme zmírnit změnu klimatu a znečištění, anebo je už příliš pozdě?

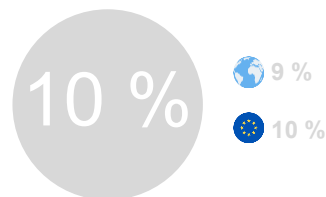

si myslí, že **budoucnost máme stále ve svých rukách**, stále ještě můžeme zmírnit změnu klimatu a znečištění

♂ 40 % (+7 pb oproti 33 % žen)

má **pochybnosti**

si myslí, že je **příliš pozdě**

Volba prezidenta 2023
17 % nehlasovalo

1 % bez odpovědi

Ekologická tranzice: vhodná opatření, ale nedostatečná ekologická představivost

Český fatalismus jde částečně na vrub nedostatečné ekologické představivosti: zatímco si téměř tři pětiny Čechů myslí, že opatření a investice ve prospěch ekologické tranzice jsou přiměřené nebezpečí v jejich zemi, dvě pětiny má za to, že dostatečné nejsou, a skoro 3/4 Čechů (73 %) si nedokáže představit post-uhlíkový svět a svůj každodenní život (11 pb nad světovým průměrem a 5 pb nad průměrem EU).

Z 26 zemí barometru si hmatatelné přínosy ekologických a klimatických opatření dokáže přestavit více než polovina obyvatel pouze v Kolumbii (50 %) a Indii (63 %).

59 %

🌍 65 % 🇪🇺 57 %

se domnívá, že opatření a investice na podporu ekologické transformace v Česku jsou přiměřené nebezpečí, jež znečištění, klimatická změna a vyčerpání přírodních zdrojů představuje pro jejich zdraví a kvalitu života

👤 63 % zajištěných obyvatel
(+11 oproti 52 % nízkopříjmových obyvatel)

♂ 64 % (+10 pb oproti 54 % žen)

41 %

🌍 35 % 🇪🇺 43 %

nejsou přiměřené nebezpečí

♀ 46 % (+10 pb oproti 36 % mužů)

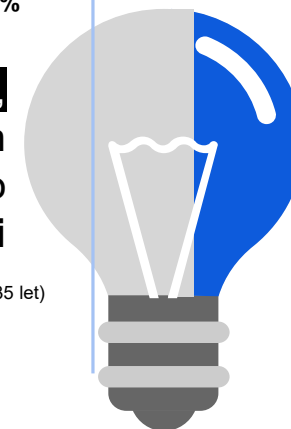

73 %

🌍 62 % 🇪🇺 68 %

si těžko dovede představit, jak by vypadal jejich každodenní život po ekologické transformaci

👤 78 % 55+ let (+9 pb oproti 69 % 18–35 let)

26 %

🌍 37 % 🇪🇺 31 %

si to umí snadno představit

Otázka: Jsou podle vašeho názoru opatření a investice na podporu ekologické transformace ve vaší zemi přiměřené nebezpečí, jež znečištění, klimatická změna a vyčerpání přírodních zdrojů představuje pro vaše zdraví a kvalitu života?

Otázka: Když slyšíte, že musíme změnit řadu věcí ve společnosti a v životním stylu, abychom zmírnili klimatickou změnu a snížili znečištění, je pro vás snadné, nebo obtížné představit si, jak by mohl vypadat běžný život po ekologické transformaci?

Ekologická pauza – slepá ulička?

Environmentální předpisy rozdělují a polarizují veřejné mínění. Všude na světě se zvedají hlasy, které proti sobě staví sociální politiku a ekologická opatření, volají po „pragmatismu“, relativizují dopady klimatické krize a vyzývají k „ekologické pauze“.

Klima se přitom otepluje čím dál rychleji. Pokud se nepodaří výrazně omezit emise, mohlo by dojít k překročení oteplení o 1,5 °C už v roce 2030, což by mělo řadu vážných následků pro obyvatele i hospodářství.

Přitom „adaptace na globální oteplování si vyžádá 10x až 18x více finančních prostředků, než se aktuálně vynakládá v mezinárodním měřítku“, tj. 203–365 mld. eur za rok (UNEP).

V době, kdy se k urnám chystá polovina voličů světa (4,1 mld. voličů) v 70 zemích Rusko, Bělorusko, Jižní Afrika, Jižní Korea, Tchaj-wan (prezident a zákonodárny sbor), Írán, Pákistán, Indie, nejlidnatější země světa (parlamentní volby), americká supervelmoc (prezident), největší ekonomický blok (evropské volby), Indonésie (zákonodárny sbor), Mexiko, největší španělsky mluvící stát (prezident), **bude ekologie tématem, na němž se budou lámat politické preference.**

Norský parlament v lednu 2024 povolil průzkum mořského dna o ploše 280 000 km² za účelem umožnění těžby čím dál atraktivnějších surovin (kobalt, zinek, měď).

V listopadu 2023 oznámila vláda Justina Trudeaua výjimku pro kanadské domácnosti, které topí těžkým topným olejem, a to na nadcházející 3 roky (uhlíková daň byla zavedena v r. 2018).

Britský premiér Rishi Sunak v září 2023 oznámil „přijetí pragmatičtějšího, vyváženějšího a realističtějšího plánu na dosažení uhlíkové neutrality, který bude představovat menší zátěž pro pracující lid“, a ustupuje od řady ekologických opatření.

V březnu 2023 se hlavní politickou frakcí v nizozemském senátu stalo protestní Hnutí zemědělců a občanů (BBB), které se profiluje jako zastávce venkova a zemědělců v boji proti „plánu na snížení emisí dusíku“ (50% snížení emisí do r. 2030).

Francouzský prezident Emmanuel Macron v květnu 2023 uvedl, že by si „EU měla dát pauzu v ekologických regulacích“, aby pod tíhou legislativních požadavků nedocházelo ke zpomalování evropských ekonomik.

Indie na COP 28 prohlásila, že je nakloněna ztrojnásobení energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030, následně se však kvůli omezením týkajícím se uhlí odmítla přidat ke 116 národům, které podepsaly dohodu s výzvou k „postupnému odklonu od uhlí při výrobě elektřiny“.

V listopadu 2023 se argentinským prezidentem stal Javier Milei, který mj. tvrdí, že „globální oteplování je lež“.

Přestože labouristická vláda v čele s Anthonym Albanem vyhláší odvážné klimatické cíle, Austrálie i nadále významně podporuje uhelný průmysl a fosilní energie. Podle australské neziskové organizace Australian Conservation Foundation získalo od nástupu této vlády v r. 2022 minimálně „16 fosilních projektů souhlas či dokonce nějakou formu podpory“.

Stále převažuje názor, že pasivita vyjde draž než ekologická aktivita

54 % obyvatel ČR je stále přesvědčeno, že nečinnost bude dražší než ekologická aktivita.

Budoucnost má většina kategorií populace stále spojenou s nějakou formou aktivity. Ačkoliv jsou konzervativní voliči (Bašta) mnohem obezřetnější než voliči jiných směrů, každý čtvrtý z nich si přesto myslí, že investice potřebné na ekologickou tranzici budou nižší než náklady na řešení dopadů klimatické krize na zdraví a majetek.

Nejkategoričtějsími regiony světa (> 60 %) jsou jižní Evropa, Polsko, Maďarsko, Německo, Belgie a Francie, Asie, Afrika a Jižní Amerika. V USA, Austrálii a Nizozemsku stejně jako v ČR tento názor nepřevládá tak silně (od 52 % do 57 %), ale i tak se všude většina lidí vyslovila pro aktivitu.

54 % 66 % 64 % +3

si je **jisto**, že
**náklady na řešení následků
klimatické změny
budou vyšší než
investice, které si vyžádá ekologická
transformace**

 Volba prezidenta 2023
26 % Bašta

Otázka: Odborníci tvrdí, že náklady způsobené škodami spojenými se změnou klimatu a znečištěním budou vyšší než investice potřebné pro ekologickou transformaci naší společnosti. Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?

O závažnosti nebezpečí pro zdraví už není pochyb A masová chudoba je skutečnou hrozbou

62 % 75 %
 73 %

si je jisto, že
**„klimatická změna je
největší zdravotní hrozbou,
které lidstvo čelí“**

Světová zdravotnická organizace, 2021

♀ 67 % (+10 pb oproti 57 % mužů)

68 % 74 %
 77 %

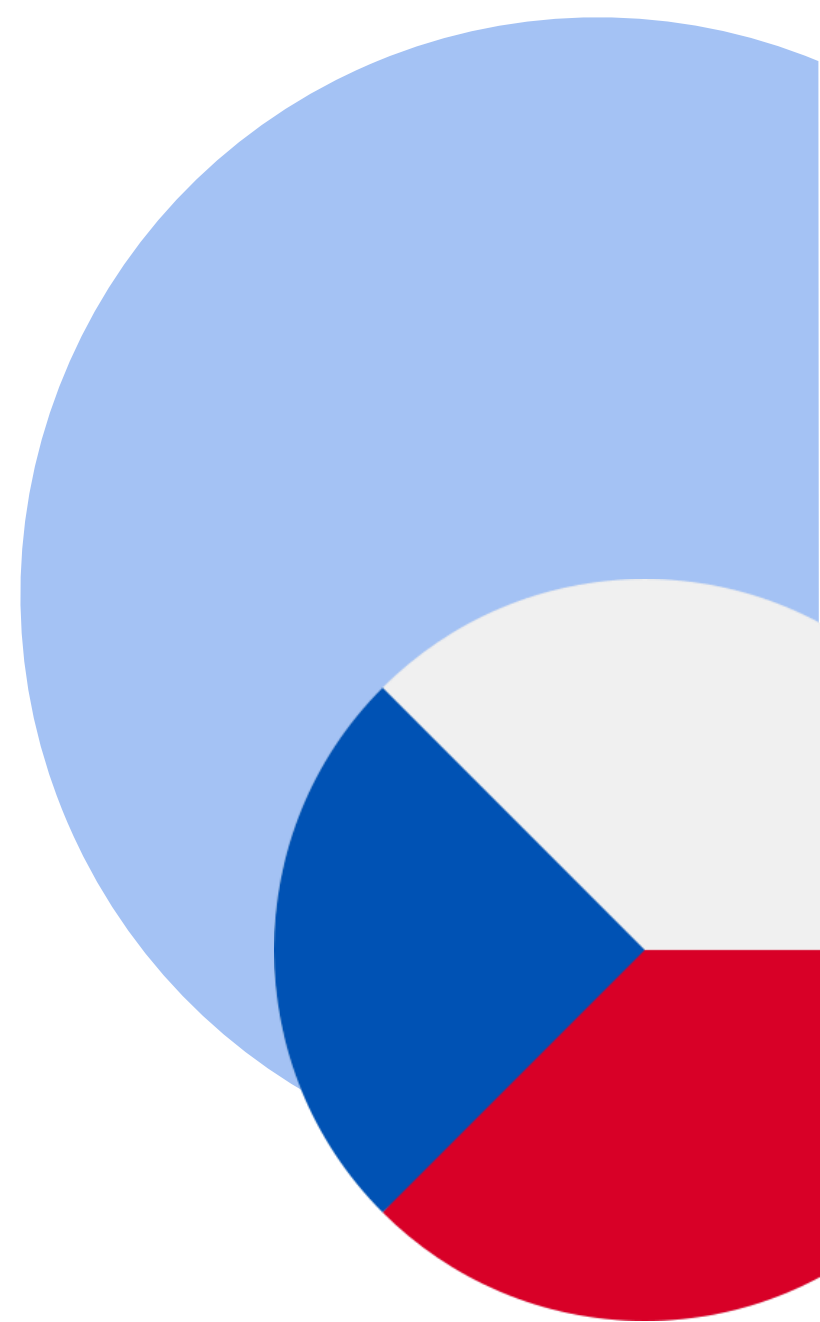
si je jisto, že
**„klimatická změna je
akutní hrozbou pro nejchudší obyvatele
světa a do roku 2030 by mohla
uvrhnout více než 130 mil. obyvatel
zpět do chudoby“**

Světová banka, 2023

Otázka: Světová zdravotnická organizace (WHO) ve zprávě vydané v roce 2021 uvedla, že klimatická změna je největší zdravotní hrozbou, které lidstvo čelí. Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?
Světová banka tvrdí, že „klimatická změna je akutní hrozbou pro nejchudší obyvatele světa a do r. 2030 by mohla uvrhnout více než 130 mil. obyvatel zpět do chudoby“. Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?

A co ted'?

Chránit zdraví, aby byla ekologie atraktivnější

V České republice stejně jako ve všech regionech světa je žádoucí ekologií taková ekologie, která chrání v celé zemi bez ohledu na generace nebo úroveň příjmů; ochrana zdraví je to, co motivuje lidi, aby akceptovali zvýšené náklady, souhlasili s přijímanými opatřeními a přistoupili na změnu chování vyžadovanou opatřeními, ať už zaměřenými na ochranu zdrojů, dekarbonizaci nebo odstranění znečištění.

Ochranu kupní síly vnímá jako páku pro vytvoření kladného postoje ke změně každý druhý obyvatel ČR, avšak ve všech kategoriích populace je perspektiva finanční kompenzace při podpoře změny o něco méně motivující než zdravotní přínosy. Česká republika patří ovšem spolu s Nigérií mezi dvě země, které vykazaly nejvyšší citlivost na finanční kompenzaci (+9 pb oproti světovému průměru, +10 pb oproti EU).

OPRAVDU MĚ MOTIVUJE

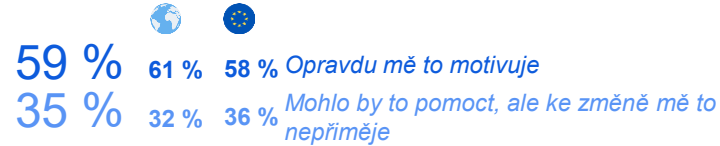

Otázka: Je možné, že kvůli ekologické transformaci budeme muset změnit některé své zvyklosti, někdy si osvojit úplně nové životní návyky, případně nás to bude stát o něco více peněz. Co by pro vás bylo motivací, abyste na takové změny přistoupili? Co by vám tyto změny usnadnilo, resp. ospravedlnilo zvýšené náklady?

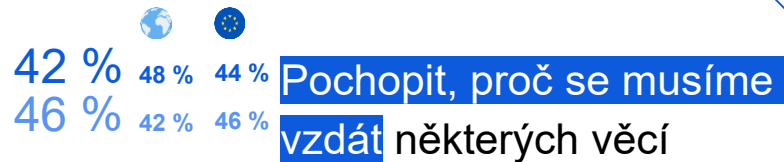
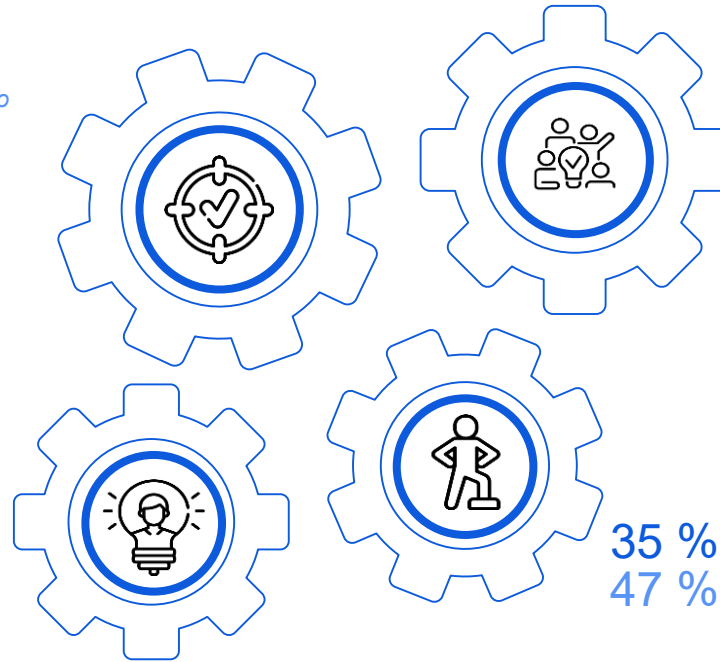

Konkrétní výsledky pro podporu změny

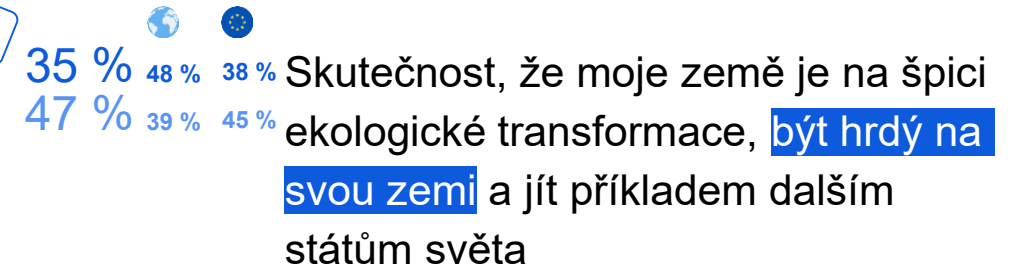
Rychle patrné výsledky a pozitivní účinky

♀ 66 % (+15 pb oproti 51 % mužů)

♀ 46 % (+9 pb oproti 37 % mužů)

♀ 41 % (+11 pb oproti 30 % mužů)

Otázka: Je možné, že kvůli ekologické transformaci budeme muset změnit některé své zvyklosti, někdy si osvojit úplně nové životní návyky, případně nás to bude stát o něco více peněz. Co by pro vás bylo motivací, abyste na takové změny přistoupili? Co by vám tyto změny usnadnilo, resp. ospravedlnilo zvýšené náklady?

Společné úsilí při hledání a prosazování řešení

To, zda budou dosaženy konkrétní výsledky ve prospěch zdraví, závisí podle respondentů na schopnosti aktérů pracovat společně, kdy každý má povinnost jednat v rámci své odpovědnosti v souladu se svými zdroji.

Firmy jsou odpovědné za inovace a realizaci řešení. Obyvatelé ČR se nezdráhají ani nerozpakují považovat individuální odpovědnost za zásadní. Navzdory tendencím k fatalismu a podílu klimatických skeptiků v zemi si většina obyvatel uvědomuje, že se ekologická tranzice bez nich neobejde.

Vlády a mezinárodní organizace jsou aktéry v procesu plánování a od nich vychází impulz a rámec ve formě norem a předpisů, které mohou být motivační nebo restriktivní.

A konečně místní samosprávy jsou architektky území, na frontové linii prevence, adaptace a reakce na rizika.

Místní samosprávy

🌐 92 % vč. 52 %

🇪🇺 92 % vč. 47 %

Mezinárodní organizace

(OSN, G20, WHO atd.)

🌐 91 % vč. 61 %

🇪🇺 91 % vč. 61 %

♀ 63 % (+12 pb oproti 51 % mužů)

Vlády

🌐 93 % vč. 70 % zásadní

🇪🇺 92 % vč. 69 % zásadní

Jednotlivci

🌐 93 % vč. 57 %

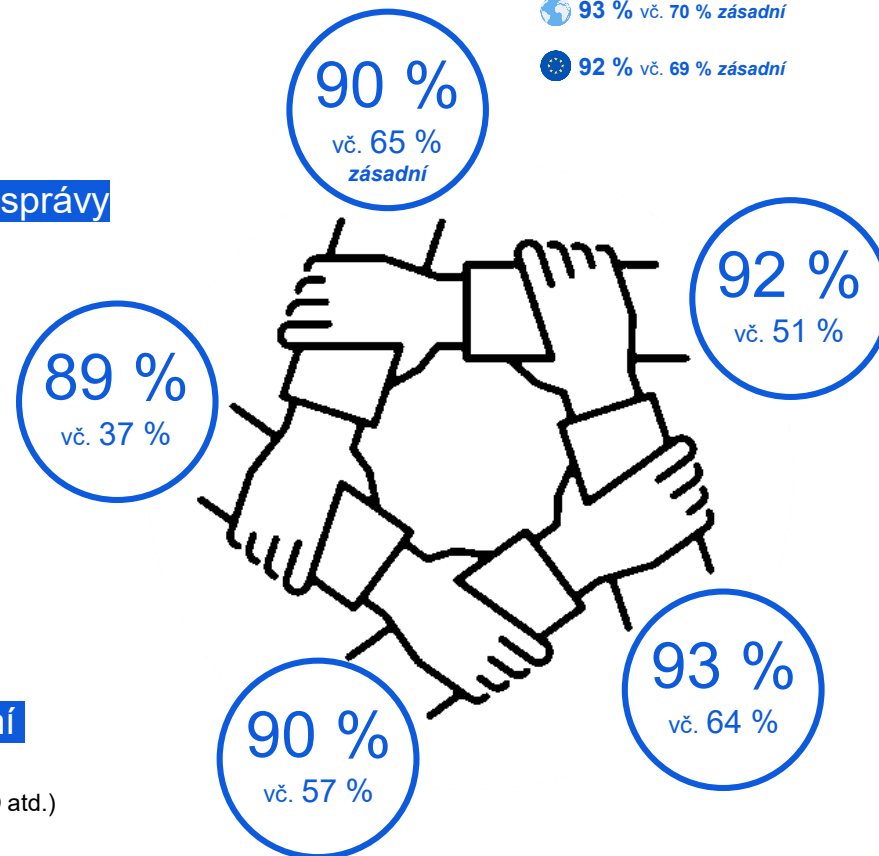
🇪🇺 93 % vč. 54 %

♀ 55 % (+8 pb oproti 47 % mužů)

Firmy

🌐 93 % vč. 60 %

🇪🇺 95 % vč. 65 %

Otázka: Nakolik se do vývoje a realizace konkrétních účinných řešení pro ekologickou transformaci musejí zapojit tito účastníci?

Plánování, inovace, vysvětlování, informovanost, podpora a legislativní změny

Plánování

Mít dlouhodobou představu o řešeních a investicích do ekologické transformace

🌍 92 % vč. 58 % *to je cesta k cíli*

🇪🇺 92 % vč. 52 % *to je cesta k cíli*

👤 60 % 18–35 let (+12 oproti 48 % 56+ let)

Inovace

Vynalézat nové, méně znečišťující postupy

🌍 93 % vč. 58 %

🇪🇺 93 % vč. 54 %

👤 61 % 18–35 let (+12 oproti 49 % 56+ let)

Informovanost

Vysvětlovat klimatická a ekologická rizika a hrozby

🌍 90 % vč. 53 %

🇪🇺 90 % vč. 47 %

♀ 62 % (+15 pb oproti 47 % mužů)

👤 64 % **nízkopříjmových obyvatel**
(+8 pb oproti 56 % zajištěných obyvatel)

Legislativní změny

pro podporu ekologické transformace

🌍 89 % vč. 49 %

🇪🇺 87 % vč. 42 %

Podpora

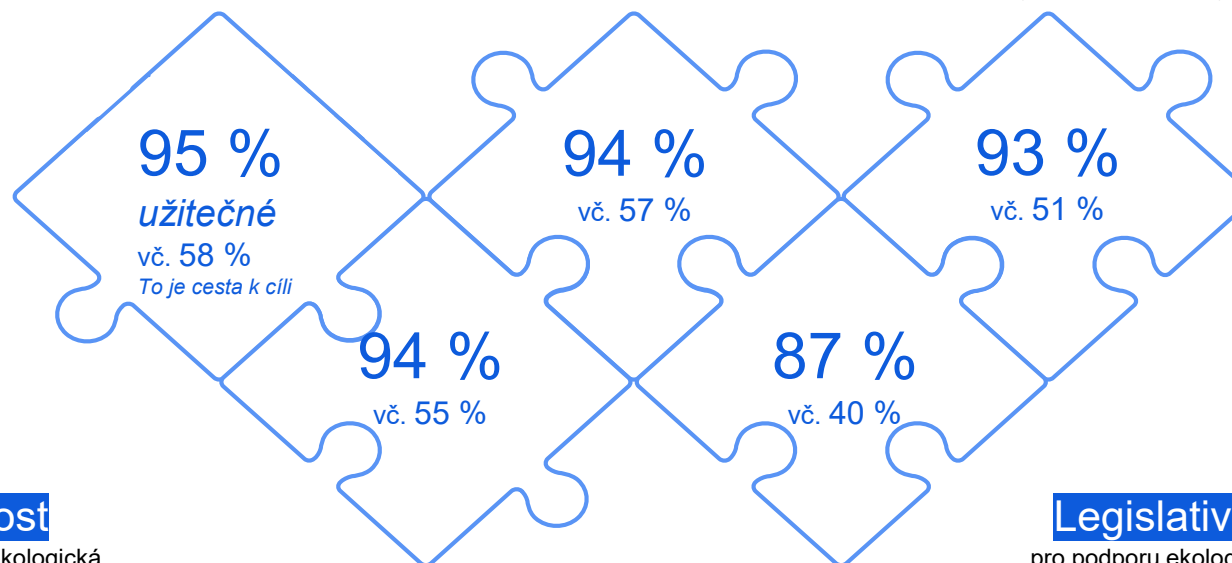
Nastavit si chování a životní styl tak, abychom méně znečišťovali prostředí

🌍 91 % vč. 53 %

🇪🇺 91 % vč. 47 %

♀ 57 % (+13 pb oproti 44 % mužů)

👤 60 % **nízkopříjmových obyvatel**
(+11 pb oproti 49 % zajištěných obyvatel)

Otázka: Co by z vašeho pohledu nejvíce pomohlo ekologické transformaci, tj. snížit emise skleníkových plynů a znečištění prostředí a ochránit přírodní zdroje a biodiverzitu ve vaší zemi?

Věříme technologiím, ale zůstaňme racionální

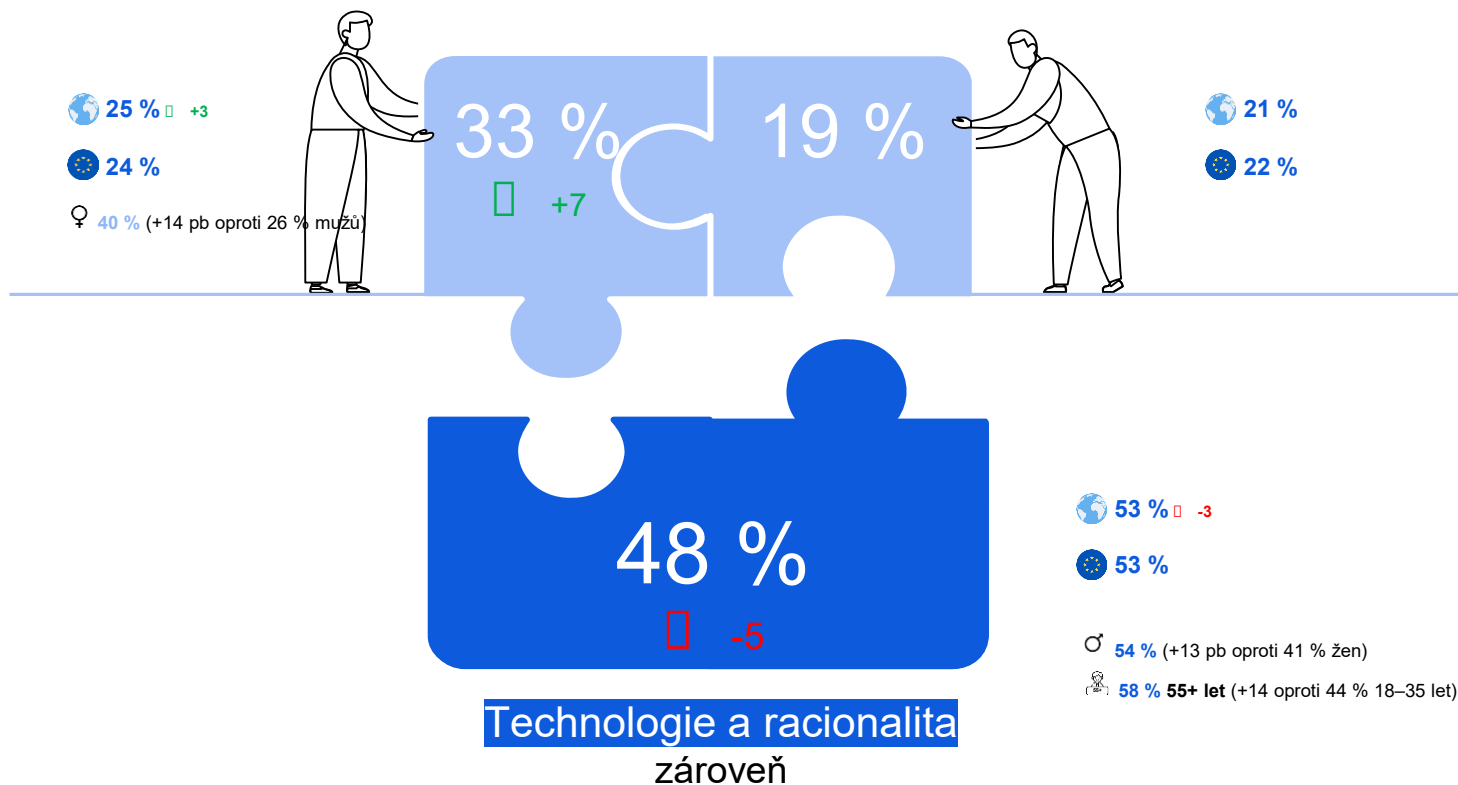
Ačkoliv oproti době před 18 měsíci se nyní ve většině zemí světa vyslovilo více obyvatel ve prospěch technologií (+3 pb globálně, +4 pb v Austrálii), každý druhý obyvatel světa stále sdílí přesvědčení, že kvůli omezení klimatické změny a snížení znečištění musíme skloubit technologie s racionality.

Ve 23 ze 26 zemí zahrnutých do Barometru (alespoň relativní) většina (v rozsahu od 43 % do 69 %) souhlasí, že tyto dva přístupy se vzájemně doplňují.

Výjimkou jsou obyvatelé SAE, Saúdské Arábie a Maroka. Debata rozděluje obyvatele těchto zemí na tři skupiny stejné velikosti.

Především
ZAVÁDĚT
technologická řešení

Především
VÝRAZNĚ SNÍŽIT naši spotřebu, žít
střídměji

Otázka: Když obecně přemýšlíte o změnách, které by vedly ke zmírnění klimatické změny a znečištění prostředí, je třeba především...?

Zdraví musí být klíčovým hlediskem v místních rozhodovacích procesech týkajících se vody, odpadů a energií

Většina Čechů si myslí, že při rozhodování o hospodaření s vodou, odpady a energiemi na místní úrovni (investice, volba technologie) by mělo být vždy zohledněno zdraví přinejmenším stejně jako koncová cena pro spotřebitele.

Česká republika je jedinou zemí v Barometru, kde respondenti upřednostňují cenu před zohledněním ekologických rizik (pro 61 % je zásadní oproti 54 %; význam přisuzovaný ceně není výrazně vyšší než světový a evropský průměr, zato pozornost věnovaná ochraně zdrojů je jasně nižší než mínění v 25 zbývajících zemích Barometru: -10 pb oproti mínění v EU a -13 pb oproti světovému mínění).

Všude kromě ČR považuje větší část populace ochranu zdraví a zdrojů za zásadnější než konečnou cenu; nejhůře vydělávající lidé mají na všech kontinentech stejný názor, jak z hlediska pořadí, tak procentní úrovně.

Ochrana zdraví

97 % vč. 77 % zásadní

🌐 79 %

🇪🇺 78 %

♀ 80 % (+8 pb oproti 72 % mužů)

👤 84 % 55+ let (+14 pb oproti 70 % 18–35 let)

Konečná cena pro spotřebitele

96 % vč. 61 % zásadní

🌐 58 %

🇪🇺 57 %

👤 70 % 55+ let (+16 pb oproti 54 % 18–35 let)

Environmentální rizika

96 % vč. 54 % zásadní

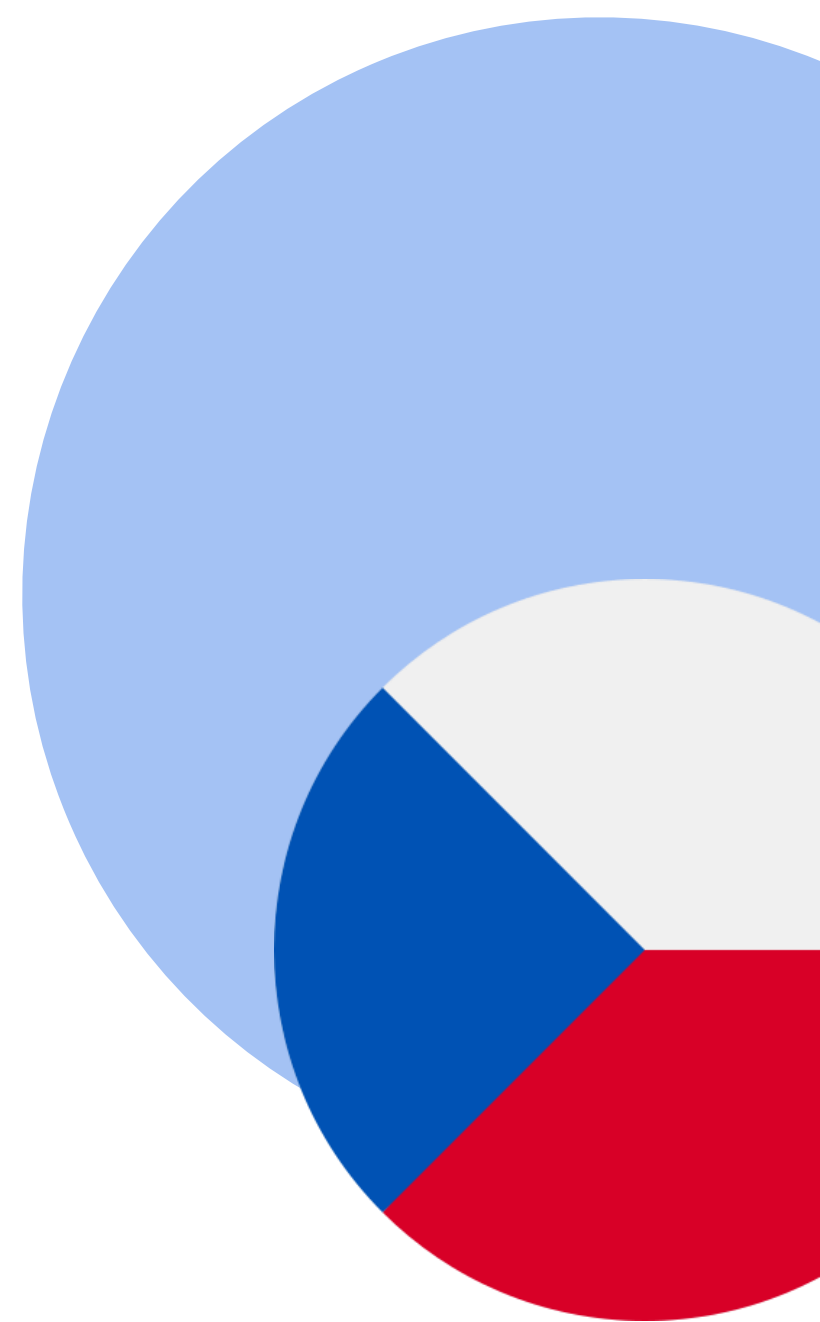
🌐 67 %

🇪🇺 64 %

Otázka: Při rozhodování o hospodaření s vodou, odpady a energiemi tam, kde bydlíte, by měli by místní zastupitelé/volení zástupci brát ohled na...

Dekarbonizace, dekontaminace a regenerace našich zdrojů

Mikropolutanty a znečištění půdy: zdravotní rizika jsou nepřijatelná a ospravedlňují zvýšené náklady nehledě na socioekonomické rozdíly

Platit za vodu více, aby v ní **nebyly mikropolutanty** a omezila se tak zdravotní rizika

NEAKCEPTUJÍ
Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

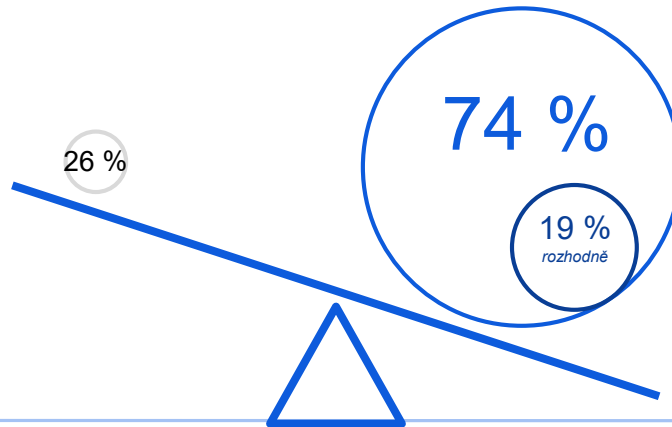
🌍 16 %

🇪🇺 19 %

AKCEPTUJÍ
Preferuje odstranění mikropolutantů

🌍 84 %

🇪🇺 81 %

Připlatit si za ovoce, zeleninu a maso kvůli **dekontaminaci a ochraně zemědělské půdy** a omezení zdravotních rizik

NEAKCEPTUJÍ
Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

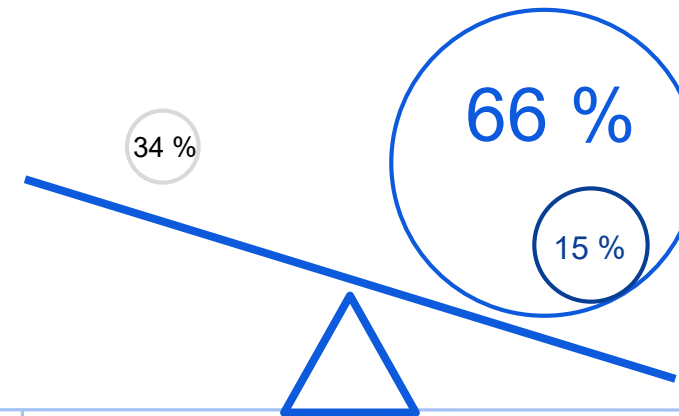
🌍 19 %

🇪🇺 24 %

AKCEPTUJÍ
Preferuje dekontaminaci a ochranu zemědělské půdy

🌍 81 %

🇪🇺 76 %

👉 **Neakceptují: 34 % nízkopříjmových obyvatel** (+10 pb oproti 24 % zajištěných obyvatel)
Navzdory tomu, že zvýšené náklady představují problém, je většina nejhůře vydělávajících obyvatel ochotna akceptovat výdaje, pokud zaručí snížení zdravotních rizik.

Opětovné využívání a recyklace: změna chování je sociálně přijatelná, vede-li k ochraně zdrojů, menšímu znečištění a má zároveň ekonomické přínosy

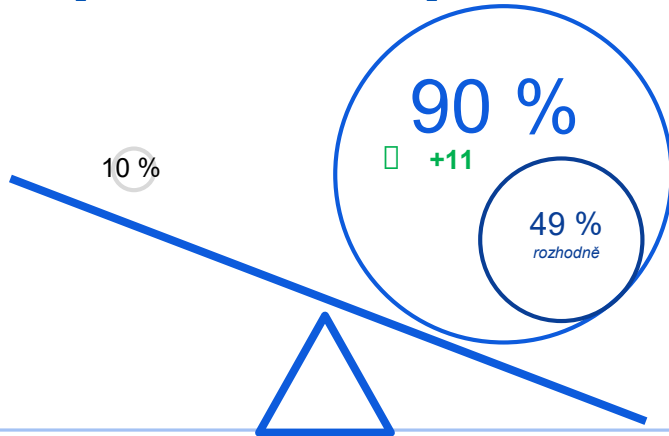
Nákup **potravin balených do recyklovaných materiálů** (recykl. papír nebo plasty), aby se omezilo znečištění plasty a těžba ropy

NEAKCEPTUJI
Preferuje obaly bez recyklovaných surovin

12 %
10 %

AKCEPTUJI
Preferuje obaly z recyklovaných surovin

88 %⁺⁸
90 %⁺⁴

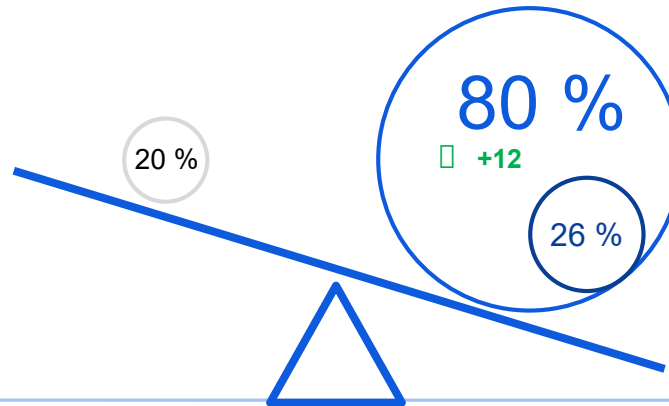
Konzumace potravin pocházejících ze zemědělství, kde se využívá recyklovaná voda, aby se omezilo riziko nedostatku vody ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu

NEAKCEPTUJI
Nechce konzumovat potraviny vypěstované pomocí recykl. odpadní vody

21 %
19 %

AKCEPTUJI
Preferuje zemědělství využívající recykl. odpadní vodu

79 %⁺¹⁰
81 %⁺⁸

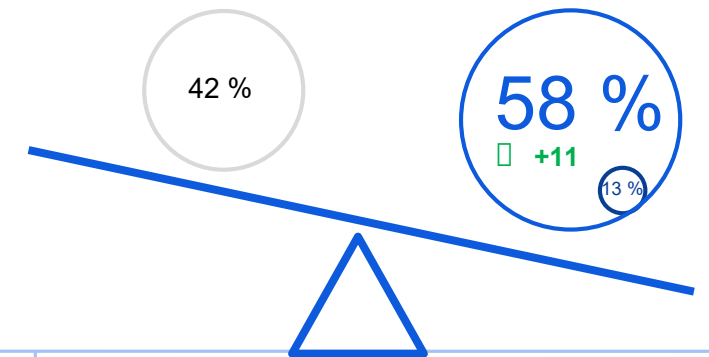
Konzumace pitné vody z recyklované odpadní vody, aby se omezilo riziko nedostatku vody ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu

NEAKCEPTUJI
Nechce pít vodu z recykl. odpadní vody

34 %
35 %

AKCEPTUJI
Preferuje pití pitné vody z recykl. odpadní vody

66 %⁺¹³
65 %⁺¹²

Akceptují: 64 % 18–35 let (+14 pb oproti 50 % 55+ let)

Akceptují: 70 % zajištěných obyvatel (+8 pb oproti 62 % nízkopříjmových obyvatel)
Navzdory tomu, že zvýšené náklady představují problém, je většina nejhůře vydělávajících obyvatel připravena pít vodu z recyklované odpadní vody, pokud to sníží riziko vyčerpání zásob vody.

Recyklace odpadní vody, elektrických a elektronických zařízení a plastů: náklady na opatření kompenzují ekonomické, geopolitické a ekologické přínosy

Teď si trochu připlatit za **vodu**, aby mohla být **recyklována**, a tím se omezilo riziko jejího nedostatku ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu

NEAKCEPTUJI
Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

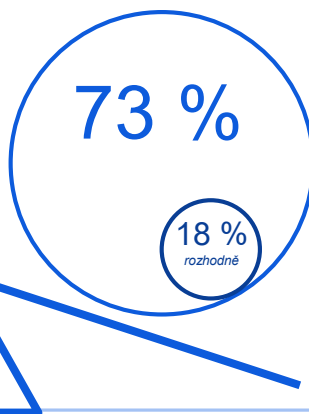
18 %

22 %

AKCEPTUJI
Preferuje recyklaci vody

82 %

78 %

27 %

♀ **Akceptují: 77 %** (+9 pb oproti 68 % mužů)

♂ **Neakceptují: 35 % 55+ let** (+8 pb oproti 27 % mladších 55 let)

Trochu si připlatit za elektrická a elektronická zařízení, aby se **recyklovala** a omezilo se tak znečišťování způsobované těžbou vzácných kovů a snížila závislost na státech, které je produkují

NEAKCEPTUJI
Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

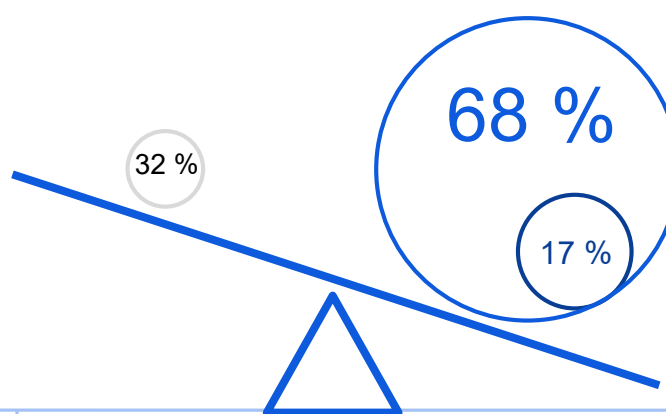
20 %

25 %

AKCEPTUJI
Preferuje recyklaci EEZ a baterií

80 %

75 %

32 %

♂ **Neakceptují: 40 % 55+ let** (+9 pb oproti 31 % mladších 55 let)

Trochu si připlatit za **každodenní věci obsahující plasty nebo zabalené do plastů**, aby se **recyklovaly**, a tím se omezilo množství plastového odpadu a snížila těžba ropy

NEAKCEPTUJI
Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

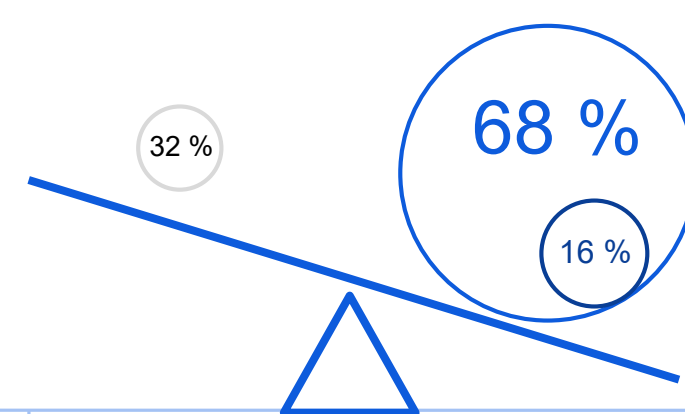
22 %

28 %

AKCEPTUJI
Preferuje recyklaci plastů

78 %

72 %

32 %

♂ **Neakceptují: 40 % 55+ let** (+9 pb oproti 31 % mladších 55 let)

Místní nízkouhlíková energie: má cenu si připlatit za bezpečné místní zásobování, menší energetickou závislost státu a nižší emise skl. plynů

Trochu si připlatit za **energii vyrobenou v místě a z nerecyklovatelného odpadu a biomasy**, aby...

...se zabezpečilo zásobování energií v daném místě

NEAKCEPTUJI
 Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

18 %

23 %

AKCEPTUJI
 Preferuje energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelných odpadů

82 %

77 %

72 %

17 %
 rozhodně

28 %

...se snížily emise CO₂

NEAKCEPTUJI
 Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

20 %

24 %

AKCEPTUJI
 Preferuje energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelných odpadů

80 %

76 %

68 %

17 %

32 %

...se snížila závislost na státech, které produkují energii z fosilních zdrojů

NEAKCEPTUJI
 Prioritou je konečná cena pro spotřebitele

21 %

26 %

AKCEPTUJI
 Preferuje energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelných odpadů

79 %

74 %

67 %

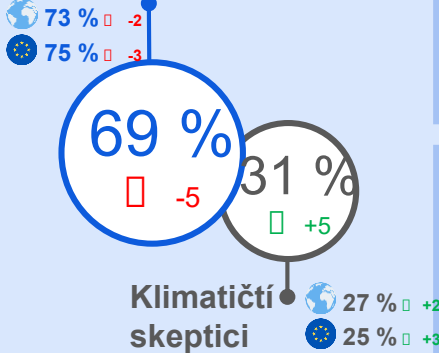
17 %

33 %

♀ Akceptují: 73 % (+10 pb oproti 63 % mužů)

♀ Akceptují: 73 % (+12 pb oproti 61 % mužů)

Klimatická změna je antropogenního původu

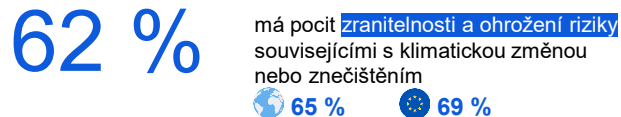

BUDOUCNOST JE V AKTIVITĚ

náklady na řešení následků klimatické změny budou vyšší než investice potřebné pro ekologickou transformaci

EKOLOGICKÉ A KLIMATICKÉ OHROŽENÍ

POTŘEBA ŽIVIT NOVÉ PŘEDSTAVY

si je jisto, že „klimatická změna je největší zdravotní hrozbou, které lidstvo čelí“

Světová zdravotnická organizace, 2021

si je jisto, že „klimatická změna je akutní hrozbou pro nejchudší obyvatele světa a do r. 2030 by mohla uvrhnout více než 130 mil. obyvatel zpět do chudoby“

Světová banka, 2023

ABY BYLA EKOLOGIE ATRAKTIVNĚJŠÍ KRITÉRIA PŘI ROZHODOVÁNÍ O EKOLOGICKÝCH

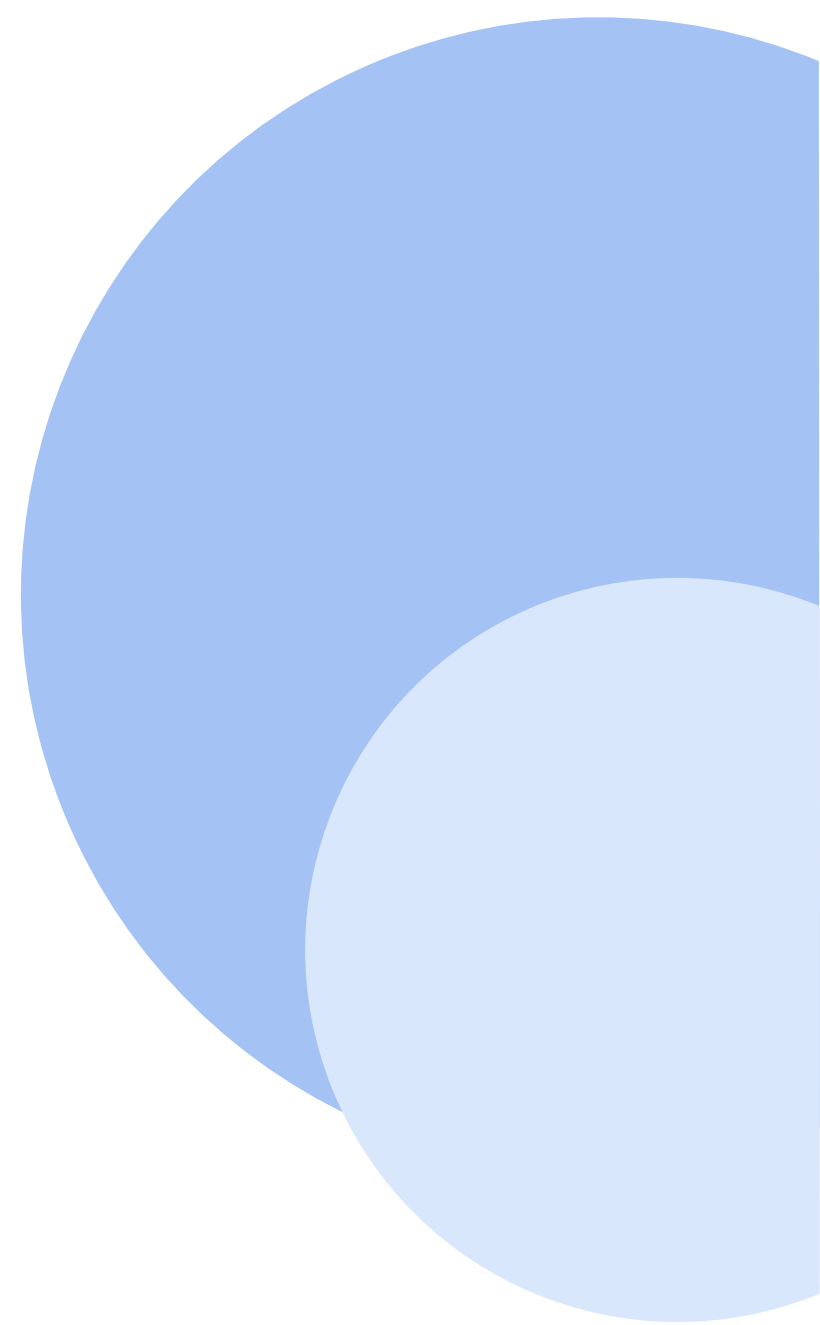
Jistota, že pomáhá chránit či zlepšovat moje zdraví a zdraví mých blízkých	62 %	67 %	64 %
Jistota, že pomáhá chránit či zlepšovat kvalitu mého života	59 %	64 %	61 %
Jistota, že přispívá k zajištění potravinové soběstačnosti mé země a kvalitních potravin v dostatečném množství	57 %	63 %	58 %
Jistota, že přispívá k zajištění energetické soběstačnosti mé země, aby bylo dost energie pro každého, když ji potřebuje	53 %	60 %	56 %

DEKARBONIZACE, DEKONTAMINACE A REGENERACE NAŠICH ZDROJŮ

AKCEPTUJI

Nákup potravin balených do recyklovaných materiálů (recykl. papír nebo plasty), aby se omezilo znečištění plasty a těžba ropy	90 %	88 %	90 %
Konzumace potravin pocházejících ze zemědělství, kde se využívá recyklovaná voda, aby se omezilo riziko nedostatku vody ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu	80 %	79 %	81 %
Platit za vodu více, aby v ní nebyly mikropolutanty a omezila se tak zdravotní rizika	74 %	84 %	81 %
Teď si trochu připlatit za vodu, aby mohla být recyklována, a tím se omezilo riziko jejího nedostatku ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu	73 %	82 %	78 %
Trochu si připlatit za energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelného odpadu a biomasy, aby se zabezpečilo zásobování energií v daném místě	72 %	82 %	77 %
Trochu si připlatit za elektrická a elektronická zařízení, aby se dala recyklovat včetně baterie, a omezilo se tak znečišťování způsobované těžbou vzácných kovů a snížila závislost na státech, které je produkuje	68 %	80 %	75 %
Trochu si připlatit za energii vyrobenou v místě a z nerecyklovatelného odpadu a biomasy, aby se snížily emise CO ₂	68 %	80 %	76 %
Trochu si připlatit za každodenní věci obsahující plasty nebo zabalené do plastů, aby se recyklovaly, a tím se omezilo množství plastového odpadu a snížila těžba ropy	68 %	78 %	72 %
Trochu si připlatit za energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelného odpadu a biomasy, aby se snížila naše závislost na státech, které produkuje energii z fosilních zdrojů	67 %	79 %	74 %
Připlatit si za ovoce, zeleninu a maso kvůli dekontaminaci a ochraně zemědělské půdy a omezení zdravotních rizik	66 %	81 %	76 %
Konzumace pitné vody z recyklované odpadní vody, aby se omezilo riziko nedostatku vody ke konzumaci a pro zemědělství a hospodářství státu	58 %	66 %	65 %

PŘÍLOHA

ČÁST A: Vyhodnocení

Existence změny klimatu

Máte osobně pocit, že na naší planetě právě probíhá klimatická změna?

1. Ano, klimatická změna právě probíhá.
2. Ne, nic zvláštního se neděje.

Odpovědnost lidstva za klimatickou změnu

Myslíte si, že za klimatickou změnu může či nemůže lidská činnost?

1. Ano, klimatická změna je hlavně důsledkem lidské činnosti.
2. Ne, klimatická změna je hlavně důsledkem přírodních jevů.
3. Nelze to nijak zjistit.

Obavy z dopadů klimatické změny

Když přemýšlíte o rizicích souvisejících s klimatickou změnou a znečištěním vody, půdy a ovzduší, máte pocit ...,

- **že se vás osobně dotýkají, máte pocit zranitelnosti?**
1. Riziko onemocnění v důsledku znečištění vody, půdy, ovzduší
 2. Riziko majetkových škod v důsledku přírodních katastrof (účinky záplav, sucha a extrémních povětrnostních jevů na budovy a infrastrukturu, jako jsou komunikace, plynovody, vodovody či elektrické sítě atd.)
 3. Riziko zhoršování životních podmínek (extrémní teploty, omezení spotřeby vody pro určité účely při suchu, nedostatek nebo zhoršení kvality některých potravin atd.)
 4. Riziko zhoršení zdraví kvůli nižší výživové kvalitě potravin
 5. Riziko problémů v oblasti duševního zdraví (stres, deprese, úzkost)
- **že je těmto rizikům vystavena vaše země? Že je zranitelná?**
1. Degradace ekosystémů a biodiverzity v mé zemi (mizení živočišných i rostlinných druhů atd.).
 2. Migrační vlny vyvolané znečištěním vody, půdy, ovzduší a dopady klimatické změny (sucho, neúroda, stoupající hladina moře atd.)
 3. Zvýšené riziko infekčních nemocí (přenášení moskyty, hmyzem nebo zvěří)
 4. Riziko nedostatku/nedostatečné kvality potravin
 5. Riziko nedostatku a vyčerpání zdrojů (nedostatek pitné vody, zdravé půdy pro zemědělství atd.)

Povědomí o rizicích chudoby/dopadu na životní standardy

Světová banka tvrdí, že „klimatická změna je akutní hrozbou pro nejchudší obyvatele světa a do r. 2030 by mohla uvrhnout více než 130 mil. obyvatel zpět do chudoby“. Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?

1. Jsem si jistý/á, že je pravdivé.
2. Řekl/a bych, že je pravdivé.
3. Řekl/a bych, že je nepravdivé.
4. Jsem si jistý/á, že je nepravdivé.
5. Nevím, zda je či není pravdivé.

Klimatickou změna, největší zdravotní hrozba

Světová zdravotnická organizace (WHO) ve zprávě vydané v roce 2021 uvedla, že klimatická změna je největší zdravotní hrozbou, které lidstvo čelí. Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?

1. Jsem si jistý/á, že je pravdivé.
2. Řekl/a bych, že je pravdivé.
3. Řekl/a bych, že je nepravdivé.
4. Jsem si jistý/á, že je nepravdivé.
5. Nevím, zda je či není pravdivé.

Budoucnost klimatu v našich rukách

Myslíte si, že budoucnost máme stále ve svých rukách, že stále ještě můžeme zmírnit změnu klimatu a znečištění, anebo je už příliš pozdě?

1. Ano, jsem si jistý/á, že budoucnost máme stále ve svých rukách.
2. Nejsem si jistý/á.
3. Ne, už je příliš pozdě, budoucnost už ve svých rukách nemáme.

Úloha technologií

Když obecně přemýšlíte o změnách, které by vedly ke zmírnění klimatické změny a znečištění prostředí, je třeba především...?

1. Výrazně snížit naši spotřebu, žít střídměji (energie, potraviny, doprava atd.).
2. Vynalézat a zavádět technologie kompenzující a zmírňující dopady znečištění a klimatické změny.
3. Zcela zásadně změnit způsob našeho života a žít mnohem střídměji a současně vynalézat a zavádět technologie kompenzující a zmírňující dopady znečištění a klimatické změny.

Typ opatření

Co by z vašeho pohledu nejvíce pomohlo ekologické transformaci, tj. snížit emise skleníkových plynů a znečištění prostředí a ochránit přírodní zdroje a biodiverzitu ve vaší zemi?

Je to klíčové, zásadní na cestě k cíli / Nepomůže to všemu, ale je to užitečné / Nijak moc to nepomůže

1. Plánování, mít dlouhodobou představu o řešeních a investicích do ekologické transformace
2. Legislativní změny pro podporu ekologické transformace
3. Inovace, vynalézat nové postupy (výroba, cestování, bydlení, potraviny atd.), které méně znečišťují, produkují méně emisí skleníkových plynů a čerpají méně přírodních zdrojů.
4. Podpora chování a životních stylů, které méně znečišťují a čerpají méně přírodních zdrojů (pobídky nebo finanční podpora, osvěta, stále více vhodných výrobků a služeb, penalizace apod.)
5. Informovanost: všem vysvětlovat hrozby a rizika pro klima a životní prostředí.

ČÁST A: Vyhodnocení

Aktéři

Nakolik se do vývoje a realizace konkrétních účinných řešení pro ekologickou transformaci musejí zapojit tito účastníci?

Tito aktéři jsou zásadní, bez nich nelze ekologické transformace dosáhnout / Nejsou zásadní, ale určitě mají svou úlohu / Pro dosažení ekologické transformace nejsou potřební

1. Mezinárodní organizace (OSN, G20, Světová zdravotnická organizace atd.)
2. Vlády
3. Místní samosprávy
4. Firmy
5. Jednotlivci

Cena klimatických a ekologických opatření vs. nečinnost

Podle vědců z IPCC náklady způsobené škodami spojenými se změnou klimatu a znečištěním budou vyšší než potřebné investice do ekologické transformace společnosti.

Myslíte si osobně, že je toto tvrzení pravdivé, či nepravdivé?

1. Jsem si jistý/á, že je pravdivé.
2. Řekl/a bych, že je pravdivé.
3. Řekl/a bych, že je nepravdivé.
4. Jsem si jistý/á, že je nepravdivé.
5. Nevím, zda je či není pravdivé.

Zhodnocení kroků z hlediska zdravotních rizik/kvality života

Jsou podle vašeho názoru opatření a investice na podporu ekologické transformace ve vaší zemi přiměřené nebezpečí, jež znečištění, klimatická změna a vyčerpání přírodních zdrojů představuje pro vaše zdraví a kvalitu života?

1. Zcela přiměřené.
2. Do určité míry přiměřené.
3. Ne zcela přiměřené.
4. Nejsou vůbec přiměřené.

ČÁST B: Řešení a jejich akceptovatelnost

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPPC), což je orgán OSN sdružující téměř všechny země světa, nedávno vydal zprávu, podle které náš současný životní styl způsobí do roku 2100 zvýšení teploty o 3,5 až 5 °C. Přitom abychom zmírnili negativní dopady globálního oteplování, měli bychom do roku 2030 omezit nárůst teploty na 2 °C.

Schopnost si představit transformovaný svět

Když slyšíte, že musíme změnit řadu věcí ve společnosti a v životním stylu, abychom zmírnili klimatickou změnu a snížili znečištění, je pro vás snadné, nebo obtížné představit si, jak by mohl vypadat běžný život po ekologické transformaci?

1. Ano, je snadné si představit, jak by mohl svět a náš každodenní život vypadat po ekologické transformaci.
2. Mám určitou představu, ale je stále dost mlhavá.
3. Ne, neumím si představit, jak by mohl svět a náš každodenní život vypadat po ekologické transformaci.

ODSTRANĚNÍ ZNEČIŠTĚNÍ

Znečištění vody, půdy nebo ovzduší na celém světě každoročně způsobí smrt 9 milionů lidí (podle předního lékařského časopisu The Lancet), což je třikrát více než AIDS, tuberkulóza a malárie dohromady. Řešení pro snížení znečištění máme k dispozici už dnes. Jedná se o:

- eliminaci mikropolutantů nacházejících se v malém množství v pitné vodě, toxických výrobků, jako jsou pesticidy, herbicidy, výrobky pro domácnost a rozpouštědla, a zbytků léčiv;
- dekontaminaci půdy znečištěné látkami jako uhlovodíky nebo těžké kovy (olovo, rtuť, měď, zinek atd.).

Nový přístup k porovnání nákladů na krátkodobá opatření s náklady, které si ve střednědobém horizontu vyžádají důsledky nečinnosti (na úrovni jednotlivců)

Eliminace mikropolutantů z vody

Některé mikropolutanty způsobují rakovinu, neurologické nebo behaviorální poruchy a poruchy endokrinního systému (zdroj: Inserm). Eliminace těchto mikropolutantů při úpravě vody může trochu zvýšit cenu.

Pokud by se tím snížila zdravotní rizika, byli byste ochotni dnes za vodu platit o trochu víc kvůli eliminaci těchto mikropolutantů?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Dekontaminace půdy

Znečištění půdy uhlovodíky nebo těžkými kovy může významně snížit výnosy či půdu dokonce zcela znehodnotit pro zemědělské využití. Dekontaminace půdy může o trochu zvýšit ceny.

Pokud by se tím snížilo ohrožení vašeho zdraví, byli byste ochotni dnes za ovoce, zeleninu a maso platit o trochu víc kvůli dekontaminaci a ochraně zemědělské půdy?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

ČÁST B: Řešení a jejich akceptovatelnost

REGENERACE ZDROJŮ

V r. 2023 lidstvo už 2. srpna spotřebovalo všechny zdroje, které je planeta schopna regenerovat za jeden rok. Každý rok k tomu dochází stále dříve. Vyčerpání zdrojů ohrožuje zdraví, kvalitu života a hospodářství států. Může také vést ke konfliktům mezi zeměmi. Řešení pro ochranu zdrojů máme k dispozici už dnes. Jedná se o:

- recyklaci odpadní vody (z domácností, průmyslové a srážkové) a její využití k výrobě pitné vody splňující hygienické normy;
- recyklaci plastů;
- recyklaci baterií a elektrických a elektronických zařízení.

Nový přístup k porovnání nákladů na krátkodobá opatření s náklady, které si ve střednědobém horizontu vyžadají důsledky nečinnosti (na úrovni jednotlivců)

Opětovné využití odpadní vody

Po letní sezóně r. 2022 OSN uvedlo, že 40 % světové populace zažilo nedostatek vody. Recyklace odpadní vody k výrobě pitné vody splňující hygienické normy by mohlo omezit úbytek podzemní vody a vyřešit nedostatek vody pro jednotlivce a zemědělství i hospodářství států (průmysl a turistika). Může to o trochu zvýšit cenu.

Pokud by to snížilo riziko nedostatku vody pro vás osobně i pro zemědělství a hospodářství vaší země, byli byste ochotni zaplatit dnes za vodu trochu víc, aby ji bylo možné recyklovat?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Pokud by to snížilo riziko nedostatku vody pro vás osobně i pro zemědělství a hospodářství vaší země, byli byste ochotni konzumovat potraviny produkované zemědělstvím, kde se využívá recyklovaná voda přímo z vyčištěné odpadní vody?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Pokud by to snížilo riziko nedostatku vody pro vás osobně i pro zemědělství a hospodářství vaší země, byli byste ochotni pít pitnou vodu vyrobenou recyklací vody odpadní?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Recyklace plastů

Recyklace plastů snižuje znečištění plasty a těžbu ropy (která se používá k jejich výrobě). Může to o trochu zvýšit cenu.

Pokud by to snížilo znečištění plasty a těžbu ropy, byli byste ochotni zaplatit o něco víc za výrobky každodenní spotřeby obsahující plasty nebo zabalené v plastu, aby se zajistila jejich recyklace?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Potraviny lze balit do recyklovaného papíru nebo plastu. Pokud by to snížilo znečištění plasty a těžbu ropy, byli byste ochotni kupovat potraviny v obalech z recyklovaných materiálů (recyklovaný papír nebo plast)?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

Recyklace elektronických a elektrických zařízení a baterií

Recyklace elektronických a elektrických zařízení a baterií umožňuje opětovně využívat obsažené vzácné kovy, které jsou nezbytné pro výrobu řady technologických výrobků. Rovněž dochází ke snižování znečištění způsobovaného těžbou vzácných kovů a omezení závislosti na zemích, které tyto kovy produkují. Může to o trochu zvýšit cenu.

Pokud by to snížilo znečištění způsobované těžbou vzácných kovů a rovněž omezilo závislost na zemích, které tyto kovy produkují, byli byste ochotni za elektrické spotřebiče či elektronická zařízení zaplatit o něco víc, aby se zajistila jejich recyklace včetně baterií?

1. Ano, rozhodně.
2. Ano, spíš ano.
3. Ne, spíš ne.
4. Ne, určitě ne.

ČÁST B: Řešení a jejich akceptovatelnost

DEKARBONIZACE

IPPC uvádí, že emise skleníkových plynů (včetně CO₂), které jsou odpovědné za globální oteplování, v posledních letech stále rostou. Abychom omezili globální oteplování na 2 °C, emise těchto plynů musíme drasticky snížit. Mezi klimatické důsledky patří nárůst počtu přírodních katastrof (povodně, sucha, požáry, vlny veder, cyklony), tání ledovců a zvyšující se hladina moří, což vede k nárůstu počtu krizí vyvolaných nedostatkem potravin a vody, zdravotních krizí, vymírání živočišných a rostlinných druhů atd. Řešení pro snížení emisí CO₂ máme k dispozici už dnes. Jedná se o:

- výrobu nízkouhlíkové energie v místě spalování nerecyklovatelného odpadu a biomasy (zemědělský odpad, dřevo, listí, živočišný odpad atd.) místního původu.

Nový přístup k porovnání nákladů na krátkodobá opatření s náklady, které si ve střednědobém horizontu vyžádají důsledky nečinnosti (na úrovni jednotlivců)

Místní výroba nízkouhlíkové energie

Při výrobě energie a spalování vznikají emise oxid uhličitý (CO₂). Výroba energie v místě spalování nerecyklovatelného odpadu a biomasy snižuje emise CO₂, omezuje závislost na státech, které produkují energii z fosilních paliv, a zajišťuje vašemu regionu energetickou bezpečnost. Lokální výroba energie může o trochu zvýšit cenu.

Byli byste ochotni si trochu připlatit za energii vyrobenou v místě z nerecyklovatelného odpadu a biomasy, kdyby to...

Ano, rozhodně / Ano, spíš ano / Ne, spíš ne / Ne, určitě ne

1. ...snížilo emise CO₂ (odpovědné za globální oteplování)?
2. ...snížilo závislost na státech, které produkují energii z fosilních paliv?
3. ...zajistilo vašemu regionu energetickou bezpečnost?

Součástí veřejného rozhodování

Při rozhodování o hospodaření s vodou, odpady a energiemi tam, kde bydlíte, by měli místní zastupitelé/volení zástupci brát ohled na:

To je zcela zásadní / To je důležité, ale nikoliv zásadní / To není důležité

1. ochranu zdraví.
2. environmentální rizika (tlak na zdroje, znečištění, sucho, emise skleníkových plynů atd.).
3. koncovou cenu pro vás (cena pitné vody, energií, likvidace odpadů atd.).

ČÁST C: Atraktivita ekologie

Faktory atraktivity

Je možné, že kvůli ekologické transformaci budeme muset změnit některé své zvyklosti, někdy si osvojit úplně nové životní návyky, případně nás to bude stát o něco více peněz. Co by pro vás bylo motivací, abyste na takové změny přistoupili? Co by vám tyto změny usnadnilo, resp. ospravedlnilo zvýšené náklady?

To by určitě fungovalo, to by mě k tomu mohlo opravdu motivovat / To by mohlo pomoci, ale není to něco, co by mě přimělo ke změně / To by u mě vůbec nefungovalo

1. Jistota, že by to chránilo či zlepšilo moje zdraví a zdraví mých blízkých.
2. Jistota, že by to chránilo nebo zlepšilo kvalitu mého života (ochrana oblíbené krajiny, méně přírodních katastrof, extrémních teplotních výkyvů a sucha, příjemnější ovzduší, méně hluku atd.).
3. Jistota, že by to zaručilo energetickou soběstačnost mé země tak, aby bylo dost energie pro každého, když ji potřebuje
4. Jistota, že by to zaručilo potravinovou soběstačnost mé země a kvalitní potraviny v dostatečném množství pro všechny.
5. Rychlé výsledky, pozitivní dopady.
6. Pocit, že každý přiložil ruku k dílu, že to je kolektivní úsilí.
7. Kdybych ušetřil/a.
8. Kdybych si trochu přilepšil/a („finanční kompenzace“).
9. Skutečnost, že moje země je na špici ekologické transformace, pocit hrdosti na svou zemi, která jde příkladem dalším státům světa.
10. Kdybych chápal/a, proč se musíme vzdát některých věcí.

EKOLOGICKÁ TRANSFORMACE

„Jsme (ještě stále) připraveni?“

BAROMETR EKOLOGICKÉ TRANSFORMACE – VYDÁNÍ 2024

ČESKÁ REPUBLIKA

 VEOLIA

ELABE